

KRYSTYNA WOJTCZAK

O reformach studiów prawniczych i nauczaniu prawa w Polsce w latach 1918–2015

Streszczenie

Począwszy od czasów II Rzeczypospolitej aż po lata współczesne, podstawowy nurt dyskusji dotyczącej ram kształcenia prawników sprowadza się do odpowiedzi na pytania: czy studia prawnicze mają kształcić na potrzeby nauki i pracy naukowo-dydaktycznej czy praktyki, a może powinny oferować kształcenie pozwalające na pogodzenie obu tych wartości. Z pozytywną odpowiedzią na każde z tych pytań koresponduje wyważenie proporcji przyjmowanych programami nauczania przedmiotów: teoretycznych i historycznych oraz dogmatycznych.

W okresie objętym analizą prawnie dopuszczalne było każde ze wskazanych rozwiązań. Model obowiązujący w II Rzeczypospolitej zdecydowanie promował wykształcenie prawnika uniwersyteckiego, to znaczy takiego, którego wiedzę budowano na pogodzeniu przedmiotów teoretycznych, historycznych z dogmatyką prawa. Okres Polski Ludowej i lat późniejszych zdecydowanie od tego wzorca odbiegał, a proponowane wtedy modele nauczania prawa zmieniały się. Zmiany szły od rozwiązań kładących nacisk na przygotowanie studentów prawa do praktycznych zawodów prawniczych, w połowie lat sześćdziesiątych, na krótko, tendencję tę odwrócono na korzyść studiów prawniczych przygotowujących do wykonywania zawodów wymagających naukowego opanowania określonej dziedziny wiedzy, do pracy naukowej i dydaktyczno-naukowej, by w latach następnych silniej akcentować powrót do modelu wykształcenia prawników praktyków. Dopiero pierwsze lata osiemdziesiąte tworzą szersze w tej mierze ramy autonomii uczelni prawniczych, w pierwszych latach III Rzeczypospolitej Polskiej zachowane.

Wybór modelu kształcenia prawników nabrał nowego znaczenia w optyce przyjęcia przez Polskę w 1999 r. założeń Deklaracji Bolońskiej. W 2007 r. poprzez wdrożenie standardów kształcenia studia prawnicze zbliżono do modelu studiów uniwersyteckich. Od tego rozwiązania odstąpiono w 2011 r., przyjmując dla studiów prawniczych profile kształcenia (ogólnoakademickie – praktyczne), zdefiniowane dopiero w 2014 r., a jednocześnie nie każdej szkole wyższej pozostawiając swobodę wyboru modelu (profilu) nauczania prawa.

Słowa kluczowe: prawne determinanty kształcenia prawników – spory o model wykształcenia prawniczego – ewaluacja programów studiów prawniczych przed i po podpisaniu przez Polskę Deklaracji Bolońskiej